

Genièr 2025
n° 321

La Letra Mesadièra

DE L'INSTITUT D'ESTUDIS OCCITANS D'ARIÈJA

11, car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieu-opm.com/>

LO MOT DE LA PRESIDENTA

Amics,

Ongan encara, coma a la debuta de cada an, avèm enveja d'esperar e de créser que tot anirà melhor. Pel mond tot d'en primier, nos agradariá que i agèsse mens de guèrras de la crudeltat espantosa, mens de catastrofes e un avenir mès polit, que las gents auràn per s'avidar, per se sonhar, per trabalhar... L'an passat es estat marcat per un climat politic tant imprevisible coma le temps e aquò dura. Vents de division bufan fòrt, le cèl se carga de nívols. La tempèsta dins le mond politic pòrta amb ela incertituds e ànsia a totes les nivèls de la societat amb un creis de las inegalitats e una manca d'amiras.

Ça que la, es possible, amb la volontat e le vam de cadun d'obrar per una vida mès justa, mès solidària e mès rica de sens.

Les occitans, sabèm plan que l'an passat portèc son molon de desfises, dins una societat que las lengas minorizadas an de se batre per sobreviure. Las culturas emai siagan diferentas, son pas enemigas. L'an passat avèm capitat de realizar eveniments publics e accions de sensibilizacion per donar mès de visibilitat a l'occitan ; ongan, contunharem dins aquesta draia amb objectius ambiciosos emai sapiam que tot serà pas aisit. Tre le mes de febrièr, la Region organiza una quinzèna occitana dins l'encastre de « Parlem una lenga viva » que l'IEO d'Ariège i participarà amb mantun eveniments prevists dins le departament. E mercegi un còp encara l'engatjament de totes, la flamba es encara viva e dins las nòstras condicions que se sarran de la misèria, podèm èsser fièrs del trabalh complit.

E i a pas que dins le mond que tot va mal. Al dintre de l'IEO tanben coneissèm problèmas, tensions e interrogacions. Aquò's benlèu normal dins una associacion qu'existís dempuèi la fin de la guèrra de 39/45, una estructura compausada de benevòls que balhan de son temps, de son energia e de son argent amb una generositat de las bèlas. Pausa problèma mas es benlèu a l'encòp una oportunitat, la d'escambiar, de

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 – De còr e d'òc sus Radio Transparence 93.7 FM

Cada dimars de 19h00 a 20h00 - Era votz dera montanha sus Radio Couserans 94.7 FM

Corses e Talhièrs

Le diluns de 9h30 a 11h00 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan debutants.

Le dimars de 14h00 a 15h30 a St Joan del Falgar (Ostal de las associacions) – Talhièr d'occitan totes nivèls.

Le dimars de 17h00 a 18h30 a Foish (Ostal de las associacions) - Cors d'occitan totes nivèls.

Le dimècres de 15h30 a 17h30 al Fossat (sala multimèdia/Versalhas) – Talhièr d'occitan totes nivèls.

Le dimècres a St Guironç (Ostal de la Ciutadanetat) - Cors d'occitan debutants de **17h00 a 18h30** e cors d'occitan confirmats de **18h30 a 20h00**.

Le dijòus de 9h30 a 11h00 a Pàmias (Espaci occitan) - Cors d'occitan confirmats.

Le dijòus de 14h00 a 16h00 a L'Avelhanet (Centre multiespòrts) - Cors d'occitan totes nivèls. Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

08 e 22/01/2025 a 18h30 a Pàmias (Espaci occitan) - Talhièr de convèrsa animat pel Cercle occitan Prospèr Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

Del 08/01 al 26/02/2025 al Fossat (Bibliotèca) – Mòstra « La guèrra dessenhada per Dantoine ». Estrena lo **22/01 a 18h**. Organizat per la ret de las bibliotècas Arisa-Lesa en partenariat amb l'IEO d'Ariège e l'UDAC. Contacte : 05.34.01.77.69 o bib.lefossat@hotmail.com

09/01/2025 a 17h00 a St Guironç (Ostal de la ciutadanetat) – Eric Fraj nos presentarà son libre-disc « Parla a un pòble ». Organizat pel Cercle occitan deth Couserans. Contacte: 06.33.35.43.08 o piquemalj@orange.fr

16/01/2025 a 14h00 a Varilhas (sala de las Fèstas) – *Transicion a Traucapairòls*. Pèça de teatre en occitan subretitolada en francés jogada pels Galejaires. Contacte : 06.65.77.59.24

24/01/2025 a 17h30 a Pàmias (Espaci occitan) – « Nuits de la lecture - Les patrimònis ». Contes pels mainatges/Aperitiu/Lectura e cants sus la literatura occitana dins Ariège. Contacte : 05.81.056.03.88 o ieo09@orange.fr

25/01/2025 a 14h00 a Foish (Centre cultural) – Dictada occitana totes nivèls. A gratis, nombroses lòts de ganhar. Organizat pel Cercle occitan Pèire Lagarda de Foish.
Contacte : cortiyvetteog@gmail.com

tornar pensar e de melhorar amassa l'anar de l'associacion, de fargar un espaci que cadun s'i sente escotat e sostengut dins son engatjament. La nòstra fòrça es dins la nòstra unitat, a l'ora que las divergèncias de vejaires semblan de se poder pas despassar, nos cal pas desbrembar çò màger, la nòstra tòca

comuna, sèm sòcis de l'IEO per l'amor de la lenga e la volontat de la trasmetre.

Ongan trantalhètz pas de venir partèjar vòstras idèas dins las amassadas generalas, avèm besonh de cadun. Amassa poirem passar totes les trabucs e atal entre totes ac farem tot !

Per ara vos desiri a totes e totes una bona annada, que l'an novèl siá per vosautres comol de lums e de colors, coma le cèl aprèp l'auratge e que cada jorn siá un jorn d'espèr.

Annia Wolf

BIBLIOTHEQUES ARIZE LEZE EN RESEAU

EXPOSITION

bilingue occitan - français en partenariat avec
l'Institut d'Etudis Occitans d'Ariège
et l'Association UDAC du Fossat

ALERTE AUX GAZ
(ômes de proprietaires) Alos, 101 régiment LE MILLETOU, e, Jouaupi !

LA GRANDE GUERRE VUE PAR DANTOINE
du 8 janvier au 26 février 2025

VERNISSAGE le mercredi 22 janvier à 18H

BIBLIOTHÈQUE LE FOSSAT
mercredi 10h30-12h30 / 15h-18h
vendredi 15h-18h / samedi 10h30-12h30
Tel : 05 34 01 77 00 – Mail : bib.lefossat@hotmail.com

**JEUDI 9
JANVIER 2025**

**A 17H
A SAINT-GIRONS
MAISON DE LA CITOYENNETE
16 RUE DE LA REPUBLIQUE**

ERIC FRAJ
Vous présentera son
livre-CD
PARLE A UN PÔBLE
16 poèmes de Robert
Laffont
Mis en musique et
interprétés par Eric Fraj.

Organisé par "El Cercle
occitan del Coserans"

LES MOTS

Les mots dison tan pauc çò qu'aurián a dire ;

Mariòtas.

E de las pensadas sens mots que ne coneis l'empèri ?

Virolets.

O dison al delà, per pauc que se les desvèla ;

Ecran negre.

Encara cal qu'un det vòlga levar le vel

Del vièlh grimòri

Per caminar dins le bòsc a las sentas torturadas,

Les uèlhs clucats,

Per veire las fantaumas de las vertats amagadas,

A jamai.

Les mots se jògan de nosaus e nos manipulan,

Levat que

Siá le diable que dins una virgula

Ponche sa coa.

Les mots celèbran Janus e es lor libertat,

Cèrtas,

Levat a les embarrar dins l'androna tampada,

De las puras pèrdas,

Ont que se'n fasca les utisses de vilas dominacions

Ipocritas,

Que trufem lor èsser, que tuem lors passions,

Lor meriti,

Veire quitament que les escarraunhem sus l'autar incivil

De l'ignorància,

Del taulièr vulgari dels desirs futils,

Errància.

A mens encara que de las realitats del mond
E de nòstras amnas,
Sàpian pas totjorn dessenhlar la ronda,
La trama.
Perque les mots se manipulan tanben, vos disi,
Bel orguèlh.
Son raïas, son armas, son nòtas o vertige

E ataücs,
Alibís de lor insufisença, fantassins de poder,
Al pas.
Voler obrir lor gàbia demòra per nosaus una
causida, per eles un dever,
Aicí- bas.

Jacme Pince (decembre de 2024)

**La cronica
d'Alan Vidal**

Comptina pels mainatges

Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del tut !

Anem quèrre le gos... Le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

Anem quèrre le bròc... Le bròc vòl pas batre le gos, le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

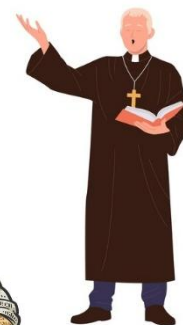
Anem quèrre le fuòc... Le fuòc vòl pas cremar le bròc, le bròc vòl pas batre le gos, le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

Anem quèrre l'aiga... L'aiga vòl pas amortar le fuòc, le fuòc vòl pas cremar le bròc, le bròc vòl pas batre le gos, le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

Anem quèrre le buòu... Le buòu vòl pas beure l'aiga, l'aiga vòl pas amortar le fuòc, le fuòc vòl pas cremar le bròc, le bròc vòl pas batre le gos, le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

Anem quèrre le boquièr... Le boquièr vòl pas tuar le buòu, le buòu vòl pas beure l'aiga, l'aiga vòl pas amortar le fuòc, le fuòc vòl pas cremar le bròc, le bròc vòl pas batre le gos, le gos vòl pas mossegar Testut, Testut vòl pas sortir del tut. Ah le dolent Testut que vòl pas sortir del Tut !

Anem quèrre le rector... Le rector confèssa le boquièr, le boquièr tua le buòu, le buòu beu l'aiga, l'aiga amòrta le fuòc, le fuòc crèma le bròc, le bròc bat le gos, le gos mossèga Testut, Testut sortís del tut. Ah le brave Testut qu'es plan sortit del Tut !

... ??

Se quin fabricar un estac...

« Un estac ? Mes qué vòls fèr d'aquò, qu'aué deguns non se'n serveish mès ?

-Benlèu pel plaser de tornar fèr una causa que s'é perguda...

-Vist atal... Alavetz, en prumèr, que cal causir un arbenhòt sogant, un frèishe o una mata. A pus près de 8-10 cm de diamètre, d'almens 2-3 m de naut. Que'l copas, e ara que cèrcas duas troncas bessonas o plan pròishi l'una de l'auta. Que i passas un dels caps del que viés de ressegar, e que fòrças tot doçament andà plegar'l, que comence de préner una fòrma chiu corba. Qu'estacas l'auta extremitat, amb una còrda, a una partida d'aquela fusta. E atal, chiu a chiu, qu'accentuaràs la corbadura. S'aquel trebalh non's pòt fèr dins la natura, que't prenes aquel tròç de boès a casa, e que procèdas de la mèma faïçon aishús un establít.

E ara, que començas de crusar, tot doçament, amb una plana, un pigasson, un cotèl... Atal qu'aprimas la partida que vierà aishul còl de la vaca, en fènt atencion de non fèr pas petar arrés. Que cal trebalhar endedens, e deishar la pèl en defòra ; aquesta que protetjarà l'aparelh.

Al cap d'uns quāntis dias, la corbadura que permet d'estacar les dus capses amassa, en deishant l'espaci necessari andà poder'l mete mès tard a la bèstia. Aquí que cal copar l'utís a la bona dimension, e crusar les dus capses de tala faïçon qu'òn i poga fèr una bauda (trauc per ont passarà la clau) de cadà costat. E que tot demore pro sogant... (seguida dins la letra venenta).

Bona Annada